

حاشیه بر متن

در نکوهش ارسال پیام‌های ناپسند در عرصه تجسمی

از «تماشاگر نما» تا «هنرمندنما»

حسین عبدالهاشم‌پور

● یکشنبه‌های ۱۳۸۹ در روزنامه «شرق» ستونی داشتیم که محورش «حاشیه‌نویسی بر حال و هوای جامعه هنرهای تجسمی» بود. آن روزها مطالب این حوزه به نقدهای ادیبانه و پیچیده مخصوص خواص و اندکی صاحب‌با به هنرمندان محدود بود. رسانه‌ها همواره گارویه داشتند مطالب تجسمی نمک ندارد و با روح ژورنالیسم مطبوعاتی که همه قشری آن را درک می‌کنند تطابق ندارد و مثل سینما، موسیقی و تئاتر فاقد حواشی خواندنی، کوتاه و گذراست. آن روزها با همکاران قرار گذاشتیم فضایی متنوع‌تر و خواندنی‌تر برای این عرصه تدارک ببینیم. نقدها، میالگین دانش عمومی جامعه‌ا را در نظر بگیریم و تا جای ممکن جوری از نقاشی بنویسیم که گویی از یک اتفاق ملموس پیرامونی صحبت می‌کنیم. به‌طور نمونه به یاد دارم آن روزها مخالفت با یک‌ساله بودن مجوز گالری‌ها، نقد گالری‌ها یا ره‌ایه CD تصویر آثار قبل از نمایش‌شان، افشاکردن ناکارآمدی اکسپوهای دولتی، کمک به تصویب بودجه یکدهم درصد خرید آثار هنری در مجلس شورای اسلامی و ... دستمایه جذاب رسانه‌ها در رویکرد جدیدشان به حوزه هنرهای تجسمی بود. در برخی موارد با موفقیت‌های شوق‌آوری هم همراه بوده. هرچند مباحث زیرساختی مثل «معافیت مالیاتی بخش‌های خصوصی که در هنر هزینه می‌کنند» یا «پذیرش آثار هنری از سوی بانک‌ها به عنوان وثیقه» نیمه‌کاره رها شد. یاری، حاشیه‌نگاری‌ها، سرمایه‌رسانای تجسمی را رونق داد تا آن‌سان که امروز کمتر رسانای می‌توان یافت که از جذابیت‌های هنرهای تجسمی غافل باشد. اما اگر آن حاشیه‌پرداز‌ها به توسعه این هنر در رسانه‌ها یاری رساند، این روزها شاهد نمونه‌ای ناهنجار و کج‌اندیش از «حاشیه‌سازی» هستیم که کام‌ها را تلخ کرده است. شرح مثال‌انگیز ماجرا این است که با افسوس بی‌پایان، این روزها خانواده هنرهای تجسمی‌مان گرفتار برخی حاشیه‌های ناپسند و غیراخلاقی شده که به گوا، موسیقیدانمان در تاریخ هنری این مملکت بی‌سابقه است؛ حاشیه‌هایی که نغتنها رسانه‌ها از آن استقبال نمی‌کنند بلکه مثل هر عقل سلیمی آن را منموم می‌دارد و حیرت‌زده آن است. پیکامپرکاتی‌های موهن و زشت که از ذهن عقب نگاه داشته شده و کینه‌های کور حکایت می‌کنند که به جای گفت‌وگو و استدلال، ادب بر زمین نهاده و فحاشی را قدرت خویش اعلام می‌دارند. نوشتن این جملات برایم ساده نیست اما در این چندروزه آنقدر چهره‌های پیشگست دربارہ این پیامک‌های ناپسند (که امروزشان از یک‌سال هم عبور کرده) گلایه‌ها کرده‌اند و از یک‌سای مثل من خرده گرفته‌اند که چرا کسی چیزی نمی‌نویسد که با آسمان‌ریسمان بافتن و لکت و خجالت بسیار خدمتتان عرضه می‌دارم؟ البته خدا را شکر شنیده‌ها حاکی است مراجع قضایی بهشتت در پی این موضوع هستند و پرونده‌ای مفصل شامل امضای چندین هنرمند شاخص در جریان است تا این تیرهدری و بزهکاری تنبیه قانونی شود! اما این سوال جدی مطرح است که خانواده فرهیخته و مودب تجسمی ایران به کدام گناه بابت دامنش به چنین الفاظی آلوده شود؟ اگر واژه تماشاگرنما برای مردم شناسخته شده و آن را در سکوهای استادیوم‌های فوتبال جست‌وجو می‌کنند از این پس باید «هنرمندنما» را در این عرصه بشناسند؟! حاشیه‌سازی‌هایی از این دست برای هنرمان سم است و ساخت درختان و میوه آن را مکرر می‌کند. متأسفانه از این حاشیه‌سازی‌های منفی کم نداریم و پای آن به آن سوی مرزها هم رسیده است؛ یکی از کارگران خراج‌های بین‌المللی می‌گفت: «هرب‌ها یک لشکر هنرمند مرده دارند که با آنها کوردها می‌سازند ولی یکبار شبیه تقابلی بودنتشان پیش نیامده اما ایرانی‌ها فقط چهار، پنج تا هنرمند قبیضشان نوی مارکت‌اند و گرنه تا به حال کلی مارکت‌شان با کله خورده بود زمین…» (البته نقل به مضمون) بقیه این اظهارنظر را شما بدانحلاقی که در اقتضای از جامعه ایرانی تسری یافته، با نشانی از منافع شخصی است! یا کینه‌های کور، ولی هرچه هست، تیر برداشته به ریشه خود می‌زنیم!

خبر روز

ریاست مجید مجیدی در جشنواره نشانه نوشته پیامبر اگر مرص)

● شرق: نخستین جشنواره بین‌المللی پیامبر اکرم(ص) با موضوع طراحی نشانه نوشته «محمد رسول‌الله» به ریاست مجیدی مجیدی و دبیری ابراهیم حقیقی برگزار می‌شود. مصطفی گومرزی مشاوره علمی – هنری و حجت ناصری دبیر اجرایی آن را بر عهده خواهند داشت. همچنین ابراهیم حقیقی، صداقت جباری، جلیل رسولی، حبیب‌الله صادقی، مسعود تجلیتی و دو داور بین‌المللی آثار این جشنواره را داوری خواهند کرد. آثار هنری ارسالی به این جشنواره می‌تواند به صورت کالایگرافیک یا خوشنویسانه، آیکونیک یا تصویری (شامالی)، تایپوگرافیک یا حروفچینانه و هنرآریتینگ یا دست‌نویسانه باشد. هر هنرمند می‌تواند حداکثر سه اثر به دبیر خانه این جشنواره ارسال کند. نخستین جشنواره بین‌المللی پیامبر اکرم(ص) جوایز پنج‌هزار دلاری، چهارهزار دلاری و سه‌هزار دلاری برای نفرات اول تا سوم در نظر گرفته، ضمن اینکه هیأت داوران با اهدای جوایز یک‌هزار دلاری به پنج برگزیده از آنها تقدیر خواهد کرد.

عکس: بهزی حسینی

جدال مدعیان بر سر «رنج و سرمستی» و «بمانی»

مهرجویی: «بمانی» خودکشی را در ایلام کاهشی داد

فرانک آرتا: داریوش مهرجویی، کارگردان معتبر سینمای ایران، این روزها چند پروژه درخصوص کتاب و فیلمنامه در دست دارد و منتظر است که شرایط برای ساخت و انتشار آنها فراهم شود. یکی از فیلم‌های بحث برانگیز این فیلمساز مهم، ساخت فیلم «بمانی» در سال ۱۳۸۰ بود که سرنوشت سه دختر ایلامی را به تصویر کشید و به موضوع خودسوزی دختران در این منطقه می‌پرداخت. این روزها اسم این فیلم بار دیگر سرزبان‌ها افتاده به دلیل گفته‌های کارگردان فیلم «رنج و سرمستی». جهانگیر الملسی این روزها برای ساخت فیلمش در ایلام با مشکلاتی مواجه شده و علت آن را ساخت فیلم «بمانی» در ایلام می‌داند. این بازیگر سینما در گفت‌وگو با «پسنا» عنوان کرد: «موضوع خودکشی زنان که زمانی در ایلام به اوج خود رسید به‌طور رها همراه مستنداتی در اختیار داریوش مهرجویی قرار دادم تا سوزۀ فیلمش شود. اما مهرجویی آن را خوب از آب درنیاورد و فیلم چیز دیگری شد و خاطره تلخی را در استان ایجاد کرد.» از سوی دیگر، روز گذشته در خبرها آمد که صدیقه فیروزی (فیلمنامه‌نویس فیلم یاس‌های پنهان) مدعی شده که جهانگیر الماسی، فیلمنامه «رنج و سرمستی» را از روی فیلمنامه «یاس‌های پنهان» کپی کرده است. از سوی دیگر، داریوش مهرجویی در گفت‌وگو با روزنامه «شرق» درباره سخنان کارگردان فیلم «رنج و سرمستی» چنین واکنش نشان داد: «سوزۀ اصلی ساخت «بمانی» را از یکی از روزنامه‌های صبح گرفتم. در آن سال‌ها گزارش‌ها تکان‌دهنده درخصوص خودسوزی دختران جوان در

کپی با «راشین قربی» به بهانه نمایشگاهش در گالری «گلستان»:

ماسک‌هایی که به چهره می‌زنیم

هم‌ما شاهد همان شلوغی هستیم ولی این به صورت تعدد در تعداد بر سوناژها در بوم‌هایم ظهور کرده‌اند.

✎ در مجموعه آرایشگاه زنانه هنر است. وی تاکنون پنج نمایشگاه انفرادی را در گالری‌های «لپه» و گلستان برپا کرده و در بیش از ۱۸ نمایشگاه گروهی شرکت داشته است. گفت‌وگویمان را با او می‌خوانید.

✎ **مجموعه حاضر در گالری گلستان که در آن دو قسمت از آثار تان را با موضوع آرایشگاه زنانه و مراسم عروسی به تماشا گذاشته‌اید با آثار گذشته‌تان تفاوت‌های فاحشی دارد. مثلاً آثار این دوره کاملاً فیکوراتیو هستند و خبری از فضاهای انتزاعی کارهای قبلی در آنها دیده نمی‌شود.**

بله درست است. صراحت بپای که در این آثار وجود دارد در دوره‌های قبلی نبود ولی شباهت هم نیستند. هرکدام از ما (انسان‌های معاصر) مجموعه‌ای هستیم از چند لایسن، با نگرش و روحیات متفاوت. بالطبع در برقراری ارتباط با خودمان که ماحصلش یک اثر هنری می‌شود؛ چنانچه صادقانه رفتار کنیم، نمی‌توان به یک رویکرد و بیان ثابت دست یافت و آن را مدام تکرار کرد. من همیشه در این مواجهه با درونم به یک شلوغی و غوغایی رسیده‌ام که شاید خودم هم از آن بی‌خبر بودم بلکه در ضمیر ناخودآگاهم بوده است. اتفاقاً همین نقطه مشترک کارهای دوره‌های مختلف من است. همانطور که اشاره کردید در دوره‌های قبلی آثارم انتزاعی بودند و نوعی شلوغی و هیجان بر تصویر حاکم بود در این آثار فیکوراتیو

انتخاب آرایشگر قرار می‌دهند و گاهی وقعا در مسیر تغییر و تحوّل قیافه‌های طنزآمیزی به خود می‌گیرند. در دورای بصری پریم که حتی معنای زیباتر شدن دستخوش تغییر شده است. فیکورهای شبیه به هم و آرایش‌های اغراق‌آمیز و وحشتناک بار تراژیک و طنز را توأمان دارند. این اغراق، حتی با واقع‌گراییه‌ترین مدیوم‌ها هم بار طنز دارند چه رسد به اینکه چاشنی طنز هم به قلم نقاش اضافه شود.

✎ **در این آثار از وهم و هراس آثار گذشته خبری نیست و به متن جامعه رجوع کردید. آثار شما در این دوره دچار تغییر و تحول عمیقی شده از این همه تغییر بگویید.**

عکس: فرزانه ابراهیم‌زاده

نمایشگاه کتاب امروز افتتاح می‌شود

وزیر ارشاد: ناشران محروم مشکلات آیین‌نامه‌ای دارند

فرزانه ابراهیم‌زاده: بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران عصر امروز، دهم اردیبهشت در حالی با شعار «کتاب چشمه جوشان دانایی» و با حضور رئیس‌جمهوری افتتاح می‌شود که وزیر ارشاد باطمینان از حل‌شدن مشکلات ارزی نمایشگاه می‌گوید: «تاکنون ۲۰۰میلیارد تومان بودجه برای برگزاری بخش بین‌المللی درنظر گرفته شده است.» نتوانست به موقع به تعهداتش در قبال ناشران خارجی عمل کند اما در پاسخ به سوال «شرق» در همین زمینه، گفت: «با حل اختلاف میان بانک مرکزی و بانک ملت به عنوان بانک عامل نمایشگاه در بخش ارزی با کمک دولت معوقه‌های دو سال گذشته به ناشران خارجی پرداخته شده است. نشست خبری بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران یک روز پیش از برگزاری مهم‌ترین رویداد فرهنگی در فصل بهار در حالی برگزار شد که فضایی متفاوت‌تر از نشست‌های خبری معمول بر آن حاکم بود. این مراسم از ساعت ۱۰ صبح با یازدهمین نمایندگان رسانه‌های خبری از نمایشگاه شروع شد و با مراسم شعرخوانی مجری برنامه در وصف امام زمان(عج) و حضرت فاطمه(س) در فضایی که به قول اجراکننده آن پر از صمیمیت و نشاط بود، ادامه یافت. همچنین موضوع کتاب و نمایشگاه کتاب مساله اصلی این نشست بود که

بالا‌درباره آن صحبت کردیم در آنها بیشتر بود. بعد رفته‌رفته تعداد میهمانان بیشتر شدند و به جمع آدم‌هایی که حالا دیگر دوربین به سمت آنها چرخیده تبدیل شدند. وقتی دوربین به آدم نزدیک می‌شود خودشان را فاش می‌کنند. پرتره هم نزدیک‌ترین فاصله را با آدم‌ها دارد. نقاب از چهره برمی‌دارند. هیچان خود را، هراس، شادی، سردگمی و... مخفی نمی‌کنند. از آنجا که من این افراد را مدل قرار ندادم پس نمی‌دانم که سوزند، نه به خود واقعی‌شان نزدیک‌ترند. ✎ **در این آثار می‌توان تگاهی انتقادی نسبت به طیفی از جامعه که به آن طبقه متوسط می‌گویند را دید نظر تان در این‌باره چیست؟**

من با قصد اینکه به موضوع اجتماعی متوسط‌پرزدام این نقاشی‌ها را نکشیدم. ابتدای کار با موضوع عروسی آغاز کردم و فکر نمی‌کردم به اینجا برسم از میانه راه مسیر نقاشی‌هایم چنین شکلی به خود گرفت. من برای کسی یا قشری نسخه نمی‌پیچم و فقط نقاشی می‌کنم. از پیرامونم الهام می‌گیرم و آنچه این روزها با ذهنیت من همسوتر است تبدیل به موضوع آثارم می‌شود در ضمن خودم را نیز از این آدم‌ها جدا نمی‌بینم.

✎ **این آثار به نوعی بازتاب وقایع اجتماعی در عرصه نقاشی است؟**

بله، موضوعاتی نظیر میهمانی و آرایشگاه زنانه. که در آثار چهار سال اخیر من ظاهر شده به نوعی زنجیروار به هم مرتبط هستند. این آدم‌ها خود را می‌آریند، برای هم ماسک به چهره می‌زنند و به میهمانی و مکان‌های اجتماعی می‌روند ولی زمانی که در جمع قرار می‌گیرند ارتباط درستی با هم برقرار نمی‌کنند. در اکثر تصاویر اگر دقت کنید هیچ‌کدام از فیکورها حتی ارتباط چشمی با هم برقرار نمی‌کنند، هر کدام ساز خود را می‌زنند و به کار مشغولند.

نگاه هفته

ویدیو «باد و مرگ» محمود نورایی در جشنواره کن

نورایی یکی از این آثار است. در این بخش از جشنواره کن علاوه‌بر ایران آثاری از کشورهای آمریکا، انگلیس، فرانسه، آرژانتین، ژاپن، چین و آفریقای جنوبی حضور دارند. بخش فیلم‌های هنری شصت‌وششمین جشنواره فیلم کن از ۲۰ تا ۲۴ ماه می (۳۰ اردیبهشت تا ۳ خرداد) برگزار می‌شود.

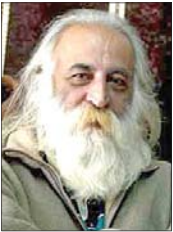

شرق: محمود نورایی، با ویدیوات «باد و مرگ» در بخش رسانه‌های جدید بصری شصت‌وششمین جشنواره فیلم کن حضور خواهد داشت. ویدیوات «باد و مرگ» اثری از محمود نورایی است که در کارگاه عیاس کیارستمی، کارگردان شناخته‌شده ایرانی تولید شده بود و قرار است در بخش فیلم‌های هنری جشنواره کن ۲۰۱۳ نمایشم در بیابان. این اثر که ایده مرگ را مورد توجه قرار داده است، نگاهی مینی‌مال و معناگرا به موضوع مرگ از دریچه فلسفه دارد. مرگ من‌عنوان حقیقتی پایدار از زاویه دید ادیان توحیدی، موضوع مفهومی این ویدیو را شکل می‌دهد. بخش (Avif Cannes ۲۰۱۳) که به صورت غیررقابتی برگزار می‌شود، امسال با استقبال بیش از ۱۶هزار اثر روبه‌رو بود و در بخش نهایی، ۱۷ اثر برای نمایش در این بخش انتخاب شدند که ویدیوات «باد و مرگ» محمود

چهره روز

آغاز تور نوازنده بنام تار از ۱۹ اردیبهشت

لطفی دور ایران سفر می‌کند

● شرق: محمدرضا لطفی، نوازنده تار، ردیفدان و موسیقیدان ایرانی در سفری به استان‌های مختلف کشور تور کنسرت‌های خود را برگزار می‌کند. او در زمینه نوازندگی و آهنگسازی با آثاری همچون سپیده، داروک، کاروان شهید و ... سرشناس شده است. لطفی که سال‌ها در خارج از کشور زندگی می‌کرد، در سال ۱۳۸۵ به ایران بازگشت و او با استقرار در ایران یکی از برنامه‌های خود را برگزاری تورهای کنسرت در شهرهای مختلف عنوان کرد. لطفی تور بهاره خود را از ۱۹ اردیبهشت آغاز می‌کند که تا پایان همین ماه ادامه خواهد داشت. او البته در دو روز ابتدایی تور خود که ۱۹ و ۲۰ اردیبهشت در اهواز برگزار می‌شود، بداهنوازی خواهد داشت و ۲۱ اردیبهشت برای مردم اندمشک روی صحنه می‌رود. لطفی همچنین در سفر به شهرهای مختلف جنوب کشور به بهیمن می‌رود. این نوازنده بعد از برپایی کنسرت در روزهای ۲۲ و ۲۳ اردیبهشت در این شهر، کارگاه آموزشی نیز در روز ۲۴ همین ماه برای علاقه‌مندان برگزار خواهد کرد. لطفی همچنین در بخش دیگری از تور بهاراش به تبریز می‌رود. او چندین روز پس از اتمام کنسرت‌هایش که از اهواز تا بهیمن خواهد بود، به مدت پنج شب کنسرت و کارگاه آموزشی در تبریز برگزار می‌کند. او در این کنسرت‌ها اشعاری از مولانا و حافظ را با تار، سه‌تار و کمانچه بداهنوازی می‌کند. نبیل یوسف شریداوی نوازنده دف و سجاد منصوری نوازنده تمبک او را در تور کنسرت بهاره همراهی می‌کنند.

زیر آسمان شهر

تخفیف ۲۰درصدی انتشارات «کویر»

● شرق: انتشارات «کویر» با انتشار اطلاعیه‌ای، از تخفیف ۲۰درصدی کتاب‌های خود همزمان با نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران است. در این اطلاعیه عنوان شده، «برای اسامیل سال متوالی وزارت ارشاد بدون هیچ دلیلی از شرکت انتشارات کویر در نمایشگاه بین‌المللی کتاب امسال نیز ممانعت کرده است. این انتشارات هم در تمام ایام برگزاری نمایشگاه کتاب هم‌روزه از ساعت ۹ صبح تا هفت بعدازظهر، کتاب‌های خود را با ۲۰درصد تخفیف ارائه می‌کند.»
علامت‌مندان برای استفاده از تخفیف کتاب‌های انتشارات کویر می‌توانند به نشانی خیابان کریمخان، خیابان قلم‌مقام فراهانی، کوی یکم، شماره ۲۰ مراجعه یا با شماره تلفن ۸۸۲۰۰۱۹۹۲ تماس‌گیرند.

«من و بچه‌ها» در فرهنگسرای «شفق»

● شرق: نمایشگاهی از آثار گرافیکی بابک اربابی و تعدادی از هنرجویان او با عنوان «من و بچه‌ها» در فرهنگسرای شفق برگزار می‌شود. در این نمایشگاه بیش از ۲۰ پوستر با موضوع «شناخت تصویری دانشجو از استاد» با آثاری از ملیحه ابرایی، پریسا حاجی‌نصیری، طناز جاج‌پور، سحر خاصه، صبا دجایش، رها زندی، مهدی ساروخانی، مهسا سرحدی، مریم طوسی، روح‌الله عموحسینی و کوروش کزنی به روی دیوار می‌رود. همچنین ساعت ۱۷ روز ۱۷ اردیبهشت تخصصی و آموزشی برای تحلیل آثار و وضعیت پوسترهای گرافیکی این نمایشگاه با حضور فرزاد ادیبی که خود نیز از استادان داشگاه در رشته گرافیک است، برگزار می‌شود. بابک اربابی متولد سال ۱۳۵۷ و عضو رسمی انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران و موسسه توسعه هنرهای تجسمی است. او همچنین عضو شورای دبیری مجله الکترونیکی «نگ» است و حضور در نمایشگاه‌های گروهی ایران و خارج از کشور را در کارنامه‌اش دارد. اربابی در جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران و دانشگاه ملی – کارپردی نیز سابقه تدریس دارد. نمایشگاه «من و بچه‌ها» از ۱۲ تا ۲۰ اردیبهشت در فرهنگسرای شفق به نشانی خیابان یوسف‌آباد خیابان بیست‌ویکم، بوستان شفق در حال برگزاری است.

فیلم کوتاه ایرانی «کورسو» در مسیر جایزه اسکار ۲۰۱۴

● شرق: فیلم کوتاه داستانی «کورسو» ساخته امید عبدالبی و از تولیدات مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی، به بخش مسابقه سینمای آسیا، جشنواره بین‌المللی «کوتاه کوتاه» ژاپن که یکی از مسیرهای معرفی به آکادمی «اسکار» است، راه یافت. این جشنواره در سه بخش رسمی بهترین فیلم کوتاه بین‌الملل، بهترین فیلم کوتاه آسیایی و بهترین فیلم کوتاه ژاپنی و همچنین جایزه ویژه تماشاگران برگزار می‌شود و برندگان «جایزه بزرگ» جشنواره در هر بخش، به آکادمی اسکار معرفی خواهند شد. در این جشنواره که ماه ژوئن (خردادماه) در شهر «توکیو» ژاپن برگزار خواهد شد، ۱۶ فیلم کوتاه دیگر برای کسب جایزه بزرگ و جایزه ویژه تماشاگران، به رقابت خواهند پرداخت. گفتنی است که جشنواره بین‌المللی فیلم «کوتاه کوتاه» ژاپن، از سال ۱۹۹۹ و با هدف پشتیبانی از فیلمسازان جوان سراسر دنیا تاسیس شده است و هم‌اکنون به‌عنوان یکی از جشنواره‌های معتبر فیلم کوتاه در قاره آسیا شناخته می‌شود.